

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในชีวิตมนุษย์ มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าปัจจัยอื่น ๆ อันจำเป็นแก่การดำรงชีพ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ ชีวิตที่ขาดการศึกษาในภาพรวมจะทำให้คนด้อยคุณค่า สูญเสียสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์พึงมีและสูญเสียคุณภาพแห่งชีวิตในช่วงชีวิตหนึ่งแห่งมนุษย์เกิดมาแล้วควรได้รับ ในภาพรวมของประเทศที่ประชาชนได้รับการศึกษาดำจะประสบกับความยากจน ภาวะความรู้ ความสามารถที่จะพัฒนาประเทศของตนไปสู่ภาวะที่ดีกว่า จะตกอยู่ในวงจรท่อนแอ เพราะขาดความสามารถในการแก้ปัญหาและการพัฒนาปัจจัยหลักที่จะสร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เพราะว่าการพัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคนเป็นสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

ท่ามกลางสภาพบ้านเมืองที่มีการขยายตัวทางด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ด้วยแรงผลักดันทางเศรษฐกิจระดับสากลและกลไกการติดต่อสื่อสารที่มีการพัฒนาอันรวดเร็วอันเป็นผลทำให้เกิดการทะลายพรมแดนทางกายภาพ เกิดยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีข้อมูลข่าวสารความรู้ตลอดจนการทำการค้าที่สามารถสื่อสารถึงกันได้ในพื้นที่ไหนใดทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษยชาติ มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ของมนุษย์ที่มีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นในกระบวนการศึกษาที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต ไม่จำกัดเฉพาะในระบบโรงเรียนเหมือนแต่เดิม มาถึงจุดที่ทุกคนในองค์กรที่จัดการศึกษาต้องตั้งสติคิดทบทวนอย่างรอบด้านทำความเข้าใจกับกระบวนการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ๆ ที่เปี่ยมด้วยประสิทธิภาพอันนำมาซึ่งคุณภาพของทรัพยากรบุคคลของประเทศ ที่สามารถนำมาซึ่งการยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้อย่างภาคภูมิใจสมกับความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 1-2)

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน เป็นการจัดการศึกษาที่รัฐจัดเพียงฝ่ายเดียว ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วม แต่หากจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในความคิดของรัฐ ก็คือการเข้ามามีส่วนร่วมในส่วนที่รัฐไม่สามารถจัดให้ได้อย่างทั่วถึง ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

ปรัชญา และแนวทางการบริหาร นั้นแสดงว่าการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะหรือมีความหมายจำกัดอยู่เพียงแต่การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนให้ความร่วมมือหรือตามความต้องการของโรงเรียนมากกว่าที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง (สุนทร สุนนท์ชัย, 2530 : 268-269)

การจัดการศึกษาของไทยในอดีตที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนเหนือชุมชนอย่างแท้จริงรูปแบบที่รวมศูนย์อำนาจและขาดเอกภาพทำให้เกิดความยึดมั่นในองค์กร ยากที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมส่งเสริมการดำเนินการ ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การกำหนดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมจะมออยู่ข้างก็อยู่ในรูปของการช่วยเหลือแรงงาน การเงิน หรือวัสดุอุปกรณ์มากกว่าความจิตร่วมเจตสันใจ หรือร่วมคิดตามผลงาน ทั้งนี้ประชาชนและชุมชนถูกมองว่าขาดความรู้ความสามารถในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาบางครั้งจะเป็นเพียงกรรมการที่ปรึกษาหรือรับทราบการดำเนินการของโรงเรียนเท่านั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 7-14)

ผลจากการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นผลมาจากความจำเป็นที่สังคมต้องการการแก้ไขข้อบกพร่องของผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอย่างสมบูรณ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้า ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ ปัจจุบันนี้หลักการจัดการศึกษาที่สำคัญคือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง การมีเอกภาพในนโยบายแต่หลากหลายในการปฏิบัติ การยึดมาตรฐานและการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตราที่ 41 ได้กล่าวไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น (ธิดา ยารังษี และคณะ, 2545 : 1) นอกจากนี้ยังมีการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยบริการสาธารณะของกระทรวงศึกษาธิการ จะต้องโอนไปขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใน 4-10 ปี

ด้วยเหตุนี้การศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาก็มีความสำคัญมากในการที่จะได้เรียนรู้ถึงความพร้อมของการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความพร้อมของชุมชนและทรัพยากร และความพร้อมของสถานศึกษาว่ามีความพร้อมในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับใด และการศึกษาครั้งนี้ น่าจะให้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้ประกอบ

การส่งเสริมการดำเนินงานด้านการรับการค้าออนไลน์ทางการศึกษาด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับการค้าออนไลน์ทางการศึกษาในทัศนะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับการค้าออนไลน์ทางการศึกษาด้านการศึกษาในทัศนะของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแผนและการส่งเสริมความพร้อมให้บรรลุตามนโยบายและเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับการค้าออนไลน์ทางการศึกษาด้านการศึกษาในจังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 150 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การหาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับการค้าออนไลน์ทางการศึกษาด้านการศึกษาในทัศนะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีขอบเขตความพร้อมครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

- 2.1 ความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่น
- 2.2 ความพร้อมของชุมชนและทรัพยากร
- 2.3 ความพร้อมของสถานศึกษา

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตัวแปรตาม คือ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประกอบด้วย เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 4 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 44 แห่ง รวม 50 แห่ง

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าส่วน

นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หมายถึง นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าส่วน

ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอนทางด้านการความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความพร้อมของชุมชนและทรัพยากร และความพร้อมของสถานศึกษา

การถ่ายโอน หมายถึง การโอนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการ โดยเป็นการโอนทั้งภารกิจ งบประมาณ และบุคลากร

การถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษา หมายถึง การกระจายอำนาจโดยการโอนหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น